

Monumentnummer*: 513027

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 17 februari 2000
Kadaster deel/nr 82828/81

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Helmond Helmond Noord-Brabant

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Helmond I 2741

Omschrijving**

De H.B.S. werd in opdracht van de rijksoverheid gebouwd tussen 1865 en 1867. Het pand werd door architect C. Vermeijs opgetrokken in neo-classicistische stijl. In 1918 werd het pand grondig verbouwd, waarbij onder meer de inpandige woningen van conciërge en directeur verdwenen. Rond 1975 vonden er verbouwingen plaats, waarbij met name het aanbrengen van dubbele ramen tegen geluidsoverlast en verlaagde plafonds van belang zijn. Tussen 1984 en 1991 vonden diverse wijzigingen plaats, zoals het afbreken van latere aanbousels aan de achterzijde. In de loop van de tijd verdween de hoofdingang van de zijde van de Molenstraat naar de rechter zijgevel en tenslotte naar de achtergevel. Bovendien werd de Paterslaan langs de rechter zijgevel opgebroken en het gehele terrein omgevormd tot schoolplein. Heden fungeert het gebouw als deel van de huisvesting voor een scholengemeenschap.

Omschrijving

Het tweelaagse gebouw heeft een rechthoekige plattegrond en twee schilddaken met een dwarskap belegd met zwarte muldenpannen, waartussen een brede zinkbelegde zakgoot loopt. De gevels zijn opgetrokken uit handvorm baksteen, de plint is van hardsteen. De gevels worden horizontaal geleed door smalle cordonlijsten onder de vensters en een brede lijst tussen de etages. De gevel aan de zijde van de Molenstraat heeft een geblokt gepleisterd middengedeelte bekroond met fronton. Hierin bevinden zich op begane grond en etage gekoppelde zesruitsvensters, waarvan het bovenlicht kleppend is. Dat is ook het geval bij de getoogde zesruitsramen, aan weerskanten elk zes. Rondom het dak loopt een gepleisterd fries waarboven een geprofileerde lijst en attiek.

De rechter zijgevel heeft een brede middenrisaliet van drie traveeën met getoogde vensters. Deze risaliet is op de begane grond geblokt gepleisterd en op de etage glad afgewerkt. Dit deel wordt bekroond door een tuitvormig fronton waarop een ornament is

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

geplaatst. Aan weerszijden van de risaliet bevindt zich één venster.

De linker zijgevel telt vijf traveeën van getoogde zesruits vensters aan weerskanten van de gepleisterde middentravee met gekoppeld zesruitsraam.

De achtergevel is eveneens geheel uitgevoerd in baksteen en telt in totaal vijftien traveeën. Van links naar rechts zijn er eerst twee getoogde ramen, een vernieuwde vleugel deur met gedeeld bovenlicht, negen vensters, weer een vernieuwde vleugel deur met gedeeld bovenlicht en tenslotte weer twee ramen. Op de etage een serie van vijftien getoogde ramen.

Het interieur laat door middel van een hoogteverschil van een tweetal treden zien, dat de eerste drie traveeën aan de zijde van de voormalige Paterslaan de locatie was van de woningen van directeur en conciërge. Heden bevinden zich hier een docentenkamer en administratieve ruimtes. Na deze dwarsgang doorsnijdt een brede terrazzovloer de lengte van het gebouw, met aan weerskanten lokalen en in het midden een bordestrap uit 1918.

De trap heeft een houten leuning en ijzeren balusters met eenvoudige decoratie. De brede paneeldeuren hebben alle forse geprofileerde posten. De ruim opgezette lokalen bewaren geprofileerde lijst van de oorspronkelijke lambrizing. In de hoek van elk lokaal staat een schacht met gietijzeren rooster, hetwelk diende als heteluchtverwarming.

In het lokaal links aan het einde van de gang bevindt zich het scheikundepracticum uit de bouw tijd. De werkkasten en de lambrizing, de werktafeltjes en de afvoer: alles van het in geolied hout uitgevoerde lokaal is nog aanwezig en in gebruik. Op de etage, boven de ruimte van de voormalige woningen, bevindt zich een lokaal waarvan de oorspronkelijke inrichting bewaard gebleven is. De tafels en stoelen staan op trapsgewijze verhogingen opgesteld.

Via een houten steektrap bereikt met de zolderetage. Er bevindt zich hier een afgetimmerde ruimte, die diende als slaapvertrek voor het huispersoneel van de directeur. De kapconstructie bestaat uit robuuste Philibertspanten met versterkingen bij de dwarskap. Een deur geeft toegang tot de brede ruimte tussen de kappen. Onder de zoldervloer loopt een Keulse goot naar de hemelwaterafvoer aan de achtergevel.

Op het schoolplein staan twee forse vleugelnootbomen met een omtrek van ca. 2 meter.

Waardering

Het gebouw van de voormalige HBS is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarden als getuigenis van de ontwikkeling van het openbaar onderwijs in het zuiden van Nederland en is tevens van belang als vroeg voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de schoolgebouwen voor het toen nieuwe schooltype van de rijks-h.b.s. Het heeft architectuurhistorische waarde als voorbeeld van de eenvoudige, representativiteit, waardigheid en evenwicht uitstralende schoolarchitectuur kort na 1850 en heeft belang als voorbeeld van het werk van de voor het Rijk werkzame architect Vermeijs. Het heeft bouwhistorisch belang vanwege de toegepaste Philibertspanten.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Schoolgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument